

نقش زن در سرباز پروری برای جبهه ی حق^۱

از دیدگاه قرآن زن گاهی به عنوان تکمله (کامل کننده) وجود مرد (زوج) و گاهی بدون وجود مرد مستقلاً در جریان تاریخ سازی و تمدن آفرینی و انسان سازی، نقش منحصر به فردی در اختیار دارد.

به طور مثال، قرآن تربیت و آفرینش شخصیت پیامبران بزرگ الهی، همچون: ابراهیم، اسماعیل، نوح، موسی، و پیامبر گرامی اسلام (ص) را مدیون تلاش زنان آسمانی معرفی می کند که در آن، زن به عنوان مادر و یا همسر دارای نقش اساسی بوده و درخصوص حضرت عیسی دارای نقش انحصاری بوده است.

*در کنار حضرت ابراهیم، شخصیتی چون هاجر وجود دارد که با تربیت حضرت اسماعیل، نسل صالحی از ابراهیم را به جامعه بشریت تقدیم کرد و خداوند متعال در مقام تقدیر از زحمات و از خود گذشتگی این بانوی والا مقام، یاد و نام او را در جای جای مراسم حج چون سعی صفا و مروه و چشمه زمزم زنده نگاه داشت و مقبره ی او را چون خانه ی خود (کعبه) مطاف همه ی حاجیان قرار داد.

*در کنار حضرت موسی (ع) به مادری نمونه برمی خوریم که نقش اساسی در تربیت این پیامبر الهی را بر عهده داشت. قرآن در داستان موسی (ع) همیشه به مادر او اشاره می کند و سخن چندان از پدر او به میان نمی آورد. آیات قرآن در مورد شخصیت مادر موسی قابل تأمل است، قرآن می فرماید:

^۱. نیلی پور، مهدی / خانواده مهدوی <http://mahdi۳۱۳.com>

* (وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ).^۲

* (وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا ...)^۳

همچنین از نقش حضرت آسیه نیز در تربیت حضرت موسی نباید غافل بود، بانوی نمونه ای که با وجود همه ی شرایط غفلت و دنیا گرایی در کاخ فرعون، پاکی و ایمان خود را حفظ کرد.

* در خصوص حضرت عیسی (ع) اساساً هیچ مردی (پدری) در تربیت او نقش ندارد و قرآن مسیح را به عنوان «عیسی بن مریم» معرفی می نماید.

مریم (به معنای عابده) بانویی که در عنفوان جوانی بر او مائده الهی نازل می شد و مقام او آنچنان در درگاه الهی والا بود که خداوند زکریای نبی را خادم او در معبد قرار داد.^۴ بانویی که ملائکه با او گفتگو می کردند و خداوند او را به عنوان سرور زنان عصر خودش برگزید.^۵

و البته قرآن همچنانکه نقش حضرت مریم (ع) در تربیت حضرت عیسی (ع) را منحصر به فرد می داند نقش اساسی مادر مریم (حنا) در تربیت چنین دختر پاکی را نیز مورد توجه قرار می دهد و اساساً ولادت مریم را نتیجه ی استجاب دعا و نذر معنوی مادر او معرفی می کند.^۶

امام زمان (ع) الگوی خود را حضرت زهرا (س) معرفی کرده و می فرمایند:
(و فی أبنه رسول الله لی اسوهٌ حسنه).^۷ « و در دختر رسول خدا (ص) (مادرم زهرا (س))

^۲ قصص/۷

^۳ همان/ ۱۰

^۴ آل عمران/ ۳۷

^۵ همان/ ۴۲

^۶ همان/ ۳۵

^۷ بحار، ج ۵۳، ص ۱۷۸

برای من سرمشق نیکویی است.»

و در برخی روایات اینگونه از حضرت مهدی (ع) یاد می شود:

(المَهْدِي مِنْ وَلَدِ فَاطِمَةَ).^۸

«مهدی (ع) از فرزندان فاطمه (س) است.»

بر اساس همین نقش کلیدی مادر است که در روایات آمده است:

(الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ).^۹

«بهشت زیر پای مادران است.»

و به عنوان یک نمونه ی تجربی تاریخی می بینیم محمد ابن ابی بکر با وجودی که از صلب دشمن امیرالمومنین (ع) بوده، اما به خاطر برخورداری از مادری (به نام اسماء) که عاشق اهل بیت (ع) بود، از شیعیان خالص حضرت علی (ع) شد. شهید مطهری (ره) نقش زن در تاریخ سازی و تمدن سازی را به دو بخش عمده تقسیم می کنند:

۱- نقش مستقیم:

منظور از نقش مستقیم زن، همان حضور مستقیم او در صحنه های اجتماعی برای اصلاحگری می باشد. تاریخ نمونه های متعددی از این حضور تمدن ساز و مؤثر زنان در میدانهای اجتماعی را شاهد بوده است، به عنوان مثال: حضرت زهرا(س) با ایراد خطبه در مسجد مدینه، غاصبان خلافت را رسوا نمود و با دفاع همه جانبه از ولایت حضرت علی (ع)، نهضت شیعی و دفاع از امیرالمؤمنین (ع) را پایه گذاری کرد، به طوری که امروزه مکتب تشیع میراث ماندگار حضرت زهرا (س) در تقویت ولایت و مبارزه با دشمنان به شمار می رود و حضور بیش از پنجاه زن بین

^۸ کشف الغمه، ج ۲، ص ۴۷۷

^۹ مستدرک، ج ۱۵، ص ۱۸۰

اصحاب امام عصر (ع) در تأسیس حکومت جهانی ایشان گواه دیگری برای تأثیر مستقیم زنان در تمدن سازی محسوب می گردد.

۲- نقش غیر مستقیم:

منظور از نقش غیر مستقیم زن در تمدن سازی و تحولات عظیم اجتماعی، حضور غیر مستقیم او در تحول آفرینی اجتماعی و تاریخی است، در نقش غیر مستقیم، زن از نظر فیزیکی در جامعه حضور ندارد، اما حضور او در خانه با تربیت مردان تحول آفرین و تاریخ ساز ظاهر می شود و نقش او در انگیزه سازی، مرد آفرینی، شجاع پروری و پشتیبانی های تربیتی و معنوی تحقق می یابد.

این پشتیبانی و حمایت های غیرمستقیم به چند صورت تحقق می یابد:

الف) در مقام و جایگاه مادر:

زنان در این مقام حساسترین نقش تاریخی و تربیتی یعنی معماری شخصیت قهرمانان و چهره های درخشان تاریخ را بر عهده دارند. حضرت زهرا (س) به عنوان مادری نمونه، فرزندی چون امام حسن مجتبی (ع) امام حسین (ع) حضرت زینب (س) و حضرت ام کلثوم (ع) را تقدیم جامعه بشریت می کند و تمدن عاشورایی را می آفریند. آری تاریخ، مادران نمونه بسیاری را به خود دیده است که در تربیت مردان بزرگ نقش داشته اند.

از مادر شیخ انصاری نقل شده که می گوید: « من در رابطه با پسرم توقع بیشتری داشتم. برای اینکه من تا سالی که او را شیر دادم، هیچ گاه بدون وضو نبودم. نیمه شب بر می خاستم، در سرمای زمستان یخ آب حوض را می شکستم، وضو می گرفتم و بعد بچه ام را شیر می دادم.^{۱۰} »

مادر مقدس اردبیلی می گوید: « هرگز لقمه ای شبیه ناک نخوردم و قبل از شیر دادن

^{۱۰} ریحانه بهشتی، ص ۱۷۷

بچه وضو می گرفتیم و ابداً چشم به نامحرم نینداختم و در تربیت او کوشیدم.»^{۱۱}

ب) در مقام و جایگاه همسر:

نقش یک زن به عنوان همسر، در تأثیر گذاری مثبت بر مرد، در حد مادر و یا در رتبه ی پس از اوست و در برخی از برهه های تاریخی این نقش، یکتا و منحصر به فرد بوده است. مانند حضرت خدیجه (س) که با فداکاری و پشتیبانی از پیامبر اکرم (ص) تمام اموال و دارایی های خود را فدای اعتلای اسلام می کند و یا چون همسر زهیر بن قین (دُلْهَم) که در تشویق و بسیج او برای نبرد در رکاب امام حسین (ع) نقش اساسی داشت.

ج) در مقام و جایگاه دختر:

نقش یک زن به عنوان دختر نیز می تواند بسیار مؤثر باشد، مانند حضرت زهرا (س) که به عنوان دختری بی نظیر، در حمایت از پدر خویش از هیچ کوششی دریغ نکرد و از این رو به «امّ ابیها» ملقب گردید و یا حضرت زینب (س) که به خاطر دفاع از حریم ولایت امیرالمؤمنین (ع) به زینب (زین أب: زینت پدر) مشهور گشت.

د) در مقام و جایگاه خواهر:

از جمله نقشهای مؤثر غیر مستقیم زنان در حمایت از مردان بزرگ تمدن ساز، نقش خواهرانه می باشد که نمونه ی بارز آن حضرت زینب (س) أخت الحسین می باشند. ایشان با پشتیبانی، همفکری، همراهی و تعاون با امام حسین (ع)، ندای قیام عاشورائیان را به سرتاسر امت اسلام و بلکه همه ی بشریت رساندند و از این رو یکی از القاب مبارک ایشان «شریکه الحسین» است.

ه) در مقام و جایگاه پیرو:

یکی از نقش های کلیدی زنان در تاریخ سازی، نقش پیروی و حمایت های بی نظیر ایشان از حرکتهای اصلاحی و مردان مصلح و تمدن ساز بوده است. این نقش در دوران

حکومت امام عصر (ع) نیز جلوه می کند و بر اساس مستندات روایی بیش از پنجاه تن از اصحاب حضرت از زنان می باشند.

ایمان و حمایت‌های حضرت آسیه از مکتب حضرت موسی تا مرز شهادت، حمایت‌های حضرت سمیه از آرمان‌های پیامبر اکرم (ص) تا سر حد شهادت، حمایت‌های اسماء بنت عمیس از مکتب حضرت علی (ع) و یا حمایت‌های زنان عاشورایی از نهضت ابا عبدالله (ع) و نقش مثبت زنان در حمایت و پشتیبانی از نهضت امام خمینی (ره) و صدها نمونه ی دیگر، گواه روشنی از نقش زنان در جایگاه یک پیرو، در جهت حمایت از مردان الهی می باشد.